

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Кафедра менеджменту та бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з навчально-методичної
роботи

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 07 "Управління та адміністрування"

спеціальність 073 "Менеджмент"

освітньо-професійна програма "Бізнес-адміністрування"

Завідувач кафедри

Менеджменту та бізнесу

Лепейко Т.І.

(підписано)

Підписано КЕП. Серійний номер 2B6C7DF9A3891DA10400000026A7420036375A03

Гарант освітньо-професійної програми Бізнес-адміністрування

(назва програми)

Чмутова І.М.

(підписано)

(прізвище та ініціали)

Підписано КЕП. Серійний номер 2B6C7DF9A3891DA1040000008F8BBD00B19F6403

Укладачі:

Чмутова І.М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Підписано КЕП. Серійний номер 2B6C7DF9A3891DA1040000008F8BBD00B19F6403

I. Kinas

(підпис)

Кінас І.О.

(прізвище та ініціали)

Андрійченко Ж.О.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Підписано КЕП, серійний №: 248197DDFAB977E50400000087E5020187751C04

Василик С.К.

(підпис)

Василик С.К.

(прізвище та ініціали)

Харків

ХНЕУ ім. С. Кузнеця

2023

УДК 005.91(076.034)

Н31

Укладачі: І. М. Чмутова
І. О. Кінас
Ж. О. Андрійченко
С. К. Василик

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та бізнесу.
Протокол № 11 від 03.04.2023 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Наскрізна програма практики для студентів спеціальності Н31 073 «Менеджмент» освітньої програми «Бізнес-адміністрування» другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. І. М. Чмутова, І. О. Кінас, Ж. О. Андрійченко, С. К. Василик. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. – 13 с.

Подано наскрізну програму практики. Наведено структуру, змістосновних розділів, організацію підготовки та написання звітів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Бізнес-адміністрування» другого (магістерського) рівня.

УДК 005.91(076.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2023

Вступ

Наскрізню програму практики складено, відповідно до Положення про проведення практики студентів Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, розробленого, згідно із Законом України «Про вищу освіту», Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.1993 р. № 93, Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, уведеного в дію наказом університету від 24.01.2022 р. № 1, стандартами вищої освіти, освітньо-професійною програмою «Бізнес-адміністрування», другого (магістерського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент».

Програма практичної підготовки дозволяє здобувачам вищої освіти скласти чітке уявлення про те, що їм доведеться виконувати під час практики, як вирішити індивідуальне завдання, яку допомогу вони можуть дістати від керівників практики, закладу вищої освіти та підприємства (організації, установи), а також працівників (керівників) підприємства, із якими вони будуть зустрічатися під час практики.

Здобувачі вищої освіти дістануть необхідний обсяг практичних знань і умінь, відповідно до складених робочих програм практик.

1. Види, загальні характеристики, мета та заплановані результати практик

1.1. Види практик (табл. 1):

Таблиця 1

Види практик

Курси	Назви практик	Очна (денна) форма навчання	Заочна форма навчання	Кафедри, що забезпечують організацію	Тривалість практики	Семестри
II	Переддипломна	+	-	Менеджменту та бізнесу	7 тижнів	3-й
II	Переддипломна	-	+	Менеджменту та бізнесу	3 тижні	3-й

1.2. Характеристика практик (табл. 2).

Усі види практик є обов'язковими освітніми компонентами.

Таблиця 2

Характеристика практик

Курси	Назви практик	Очна (денна) форма навчання	Заочна форма навчання	Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Семестри	Форми контролю
II	Переддипломна	+	-	12	360	3-й	Звіт
II	Переддипломна	-	+	9	270	3-й	Звіт

1.3. Мета практики.

Мета переддипломної практики – закріплення теоретичних знань, отриманих протягом навчання в університеті, формування загального спрямування професійно-практичних знань, умінь і навичок, необхідних для ефективної роботи на підприємстві; вивчення виробничої та господарчої діяльності організацій, роботи різних служб і підрозділів та їхній взаємозв'язок, можливість цифровізації окремих бізнес-процесів, тобто всього комплексу питань, які націлені на підвищення ефективності виробництва, а також одержання практичного досвіду та навичок, збирання необхідної інформації для написання і захисту магістерської кваліфікаційної роботи. Крім того, дані, зібрані під час проходження переддипломної практики є вихідними (початковими) для аналізу й висновків щодо економічної ефективності впровадження запропонованих студентом результатів та питань безпеки життя і діяльності людини.

1.4. Заплановані компетентності та результати навчання (табл. 3):

Таблиця 3

Заплановані компетентності та результати навчання за видами практик

Спеціальні компетентності	Загальні компетентності	Результати навчання
переддипломна		
–	ЗК2	РН7
СК3	ЗК2	РН9

Примітка.

ЗК2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту.

РН7. Організувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.

РН9. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами.

2. Зміст практик

2.1. **Завдання переддипломної практики** – це опанування системи умінь та набуття навичок щодо вирішення типових завдань відповідно до посад, які може обійняти випускник спеціальності 073 «Менеджмент», основним видом діяльності якого є управлінська, отримання практичного досвіду роботи в компаніях, формування уявлення у студентів основних принципів управління організаціями та опанування студентами бізнес-процесів.

Звіт з переддипломної практики відображає результати вивчення програмних питань, містить висновки та рекомендації, копії документів і рішень. Він повинен мати чітку побудову, логічну послідовність, переконливу аргументацію, доказовість висновків і обґрунтованість рекомендацій. Звіт має відобразити всі аспекти діяльності студента на базі проходження переддипломної практики.

Структура звіту з переддипломної практики

ЗМІСТ

ТИТУЛЬНА СТОРІНКА

ВСТУП

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

2. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3. АНАЛІЗ ПРОБЛЕМНОЇ ОБЛАСТІ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДОДАТКИ

У вступі має бути обґрунтовано актуальність обраного напряму дослідження та його практичне значення, спираючись на нормативні та законодавчі документи, визначені мета, завдання, методичний апарат, інструментарій дослідження, отримані результати та їхнє практичне значення.

Актуальність дослідження. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукового завдання) обґрунтовується актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки, надання послуг, особливо на користь України. Необхідно указати прізвища відомих учених, які займаються вирішенням досліджуваної

проблеми щодо обраної предметної області та невирішену частину проблеми.

У вступі студент має розкрити мету і завдання переддипломної практики відповідно до специфіки діяльності підприємства та посади, на якій проходила практика, визначити методи, які використовувалися під час проходження практики та написання звіту з практики.

У першому розділі здобувач вищої освіти починає переддипломну практику з вивчення короткої історії компанії та її діяльності. Під час складання характеристики бази дослідження (підприємства, установи, організації тощо) доцільно подати такі відомості про неї: повне найменування, основні види діяльності й продукції, її призначення, організаційну структуру, аналіз системи управління, організації виробництва та інших особливостей підприємства з погляду наявної системи менеджменту.

Другий підрозділ аналітичного розділу має містити фінансовий аналіз діяльності підприємства за основними напрямками: горизонтальний і вертикальний аналіз балансу, аналіз прибутку й рентабельності, фінансової стійкості та ліквідності. Інформаційною основою фінансового аналізу виступають баланс і звіт про фінансові результати підприємства – бази дослідження, які обов'язково має бути наведено в додатку дипломної роботи, що може мати назву «Фінансова звітність (назва підприємства)» або «Фінансова та статистична звітність (назва підприємства)». За нумерацією це може бути додаток А, додаток Б тощо.

Аналіз фінансового стану доцільно виконувати з використанням програмного забезпечення. Таблиці з результатами аналізу фінансового стану можуть наводитися як у додатку дипломної роботи «Аналіз фінансового стану підприємства», що в такому разі міститься безпосередньо після додатку «Фінансова звітність (назва підприємства)» (або «Фінансова та статистична звітність (назва підприємства)»), так і в тексті самого підрозділу. Також у підрозділі можуть наводитися формули для розрахунків та обов'язково робляться висновки за результатами розрахунку окремих показників і груп показників фінансового аналізу. При цьому в тексті слід уникати наведення загальнотеоретичної інформації з фінансового аналізу, наприклад, називати типи фінансової стійкості підприємства та порядок визначення типу стійкості.

У третьому підрозділі наводиться аналіз вирішення на підприємстві (в організації) того чи іншого питання відповідно до теми дипломної роботи, тобто аналіз предметної області, з метою виявлення позитивних сторін та наявних недоліків. Використання економіко-математичних методів та моделей, факторного аналізу під час виконання цієї частини аналітичного розділу дозволить отримати більш обґрунтовані висновки, хоча і не є обов'язковим.

У цьому самому підрозділі доцільно проаналізувати бізнес-процес, який спрямовано на виконання тих чи інших завдань у межах предметної області. Аналіз бізнес-процесу слід здійснювати на основі його графічної моделі, побудованої в одній із загальноприйнятих нотацій.

Студенту слід приділити значну увагу формулюванню висновків. Бажаним є узагальнення виявлених у межах предметної області проблем у формі карти проблеми, діаграми «риб'ячого скелету», таблиць SNW- або SWOT-аналізу (у разі доцільності) тощо. Важливість цього завершального етапу здійснення аналізу зумовлюється тим, що його результати слугують базою для виконання робіт на наступній стадії опрацювання теми дипломної роботи – під час підготовки й обґрунтування проєктних рекомендацій щодо усунення наявних недоліків, а також удосконалення організації вирішення проблем дипломної роботи. Тому студент має звернути особливу увагу на чіткість визначення складу та формулювання висновків з аналізу.

3. Вимоги до баз практик

Базою для проходження переддипломної практики можуть бути компанії різних форм власності, організаційно-правового статусу, які є юридичними особами і функціонують на ринку не менше одного року.

Підприємства мають відповідати сучасним вимогам, тобто застосовувати передові форми та методи управління й організації планово-економічної роботи, комерційної та маркетингової діяльності, бухгалтерського обліку, впроваджуватися прогресивні технології виробництва, організації праці та управління. Місця та бази практики визначаються договорами, що укладаються університетом і підприємствами (органі-

заціями), заявками підприємств, організацій, власним вибором місця практики студентами. Студенти проходять практику по одному або невеликими групами (по 4 – 5 осіб). Керівниками практики від підприємства є призначені наказом досвідчені керівники підрозділів чи відділів суб'єкта господарювання, які здійснюють керівництво відповідно до програми практики і разом зі студентом складають індивідуальний план проходження практики.

4. Організація проведення та керівництво практиками

Призначення керівників з переддипломної практики здійснюється випусковою кафедрою, погоджується з деканом та навчальним відділом і оформлюється наказом ректора. Після підписання наказу зміни в організаційних питаннях практики не допускаються.

Перед початком практики, керівники практики від випускової кафедри ХНЕУ ім. С. Кузнеця, проводять установчі збори з переддипломної практики, де ознайомлюють студентів із метою, завданням переддипломної практики, календарним планом проведення практики, вимогами до написання звітів з практики, обов'язками студентів під час проходження практики.

На установчих зборах проводиться інструктаж з техніки безпеки під час проведення переддипломної практики, про що робиться відповідний запис у книзі інструктажу з техніки безпеки. Ще один інструктаж з техніки безпеки проводиться безпосередньо на підприємстві – базі практики, з урахуванням специфіки підприємства.

5. Оцінювання результатів практики

Оцінюють результати проходження й захисту практики за 100-бальною системою оцінювання результатів навчання, прийнятою в університеті (табл. 4).

**Шкала оцінювання результатів проходження
та захисту практики**

Оцінка (за чотирибальною шкалою)	Оцінка (за стобальною шкалою)
Диференційована шкала	
Відмінно	90 – 100
Добре	74 – 89
Задовільно	60 – 73
Незадовільно	1 – 59
Недиференційована шкала	
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	1 – 59

Підсумкова кількість балів, набута здобувачем вищої освіти за результатами проходження практики, ураховує:

відгук керівника від бази практики;

відгук керівника від кафедри;

презентацію здобувачем вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту;

відповіді на запитання.

Здобувачі вищої освіти, які не захистили у призначений термін звіту із практики, будуть мати академічну заборгованість.

Критерії оцінювання звіту із практик:

1 – 59 балів – звіт про проходження практики та щоденник практики оформлено з численними помилками або не в повному обсязі, здобувач допустив суттєві помилки під час вирішення завдань практики, неспроможний дати пояснення виконаних досліджень; звітні документи оформлено з помилками; оцінка керівника з практики та характеристика свідчать про низький рівень володіння знаннями, уміннями та компетенціями; студент не зумів задовільно відповісти на поставлені запитання членів комісії;

60 – 73 бали – мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту та щоденника; допущено граматичні та стилістичні помилки; мають місце неточності у дослідженнях піл час проведення аналізу; на захисті студент продемонстрував задовільні знання; відповіді на запитання членів комісії неточні або неповні;

74 – 89 балів – програму практики розкрито, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру; недостатньо використані в процесі аналізу матеріали дослідження; мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту, щоденника; студент на захисті продемонстрував ґрунтовні знання, відповів на запитання членів комісії;

90 – 100 балів – звіт про проходження практики і щоденник практики оформлено відповідно до вимог і подано до захисту у визначений кафедрою термін; звіт містить елементи новизни, має практичне значення; студент оволодів навичками дослідної роботи: збору інформації, аналізу, формулювання висновків, пропозицій; відповідь студента на запитання членів комісії вичерпна.

Рекомендована література

1. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця [Електронний ресурс] : наказ № 5 від 26.10.2020 р. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/Polozhennya-pro-organizatsiyu-osvitnogo-protsesu-u-HNEU.pdf>.

2. Положення про організацію практики студентів у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця (нова редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/Polozhennya-pro-organizatsiyu-praktyku-studentiv.pdf>.

3. Офіційний вебсайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Дані офіційного вебсайту Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. – Режим доступу : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

5. Наукова новизна одержаних результатів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://studopedia.com.ua/1_40741_naukova-novizna-oderzhanih-rezultativ.html.

Зміст

Вступ.....	3
1. Види, загальні характеристики, мета та заплановані результати практик.....	4
2. Зміст практик.....	6
3. Вимоги до баз практик.....	8
4. Організація проведення та керівництво практиками.....	9
5. Оцінювання результатів практики.....	9
Рекомендована література.....	11

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Наскрізна програма практики
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньої програми «Бізнес-адміністрування»
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Чмутова** Ірина Миколаївна
Кінас Ірина Олександрівна
Андрійченко Жанна Олегівна
Василик Сергій Костянтинович

Відповідальний за видання *Т. І. Лепейко*

Редактор *А. С. Ширініна*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2023 р. Поз. № 28 ПП. Обсяг 13 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*